

**Delegationen för korrekta utbetalningar från
välfärdssystemen**

Fi 2016:07

fi.korrektautbetalningar@regeringskansliet.se

www.korrektautbetalningar.se

Utbildningsdepartementet

103 33 Stockholm

**Remissvar: Studiemedel vid utlandsstudier – Förändringar för ett
långsiktigt och hållbart system (U2017/04843/GV)**

Inledning

I delegationen har vi beslutat att jag, i egenskap av ordförande för Delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen, svarar på remissen.

Promemorian är väl genomarbetad och ger en bra bild av ett komplext system. I promemorian konstateras att nuvarande regler för merkostnadslån för undervisningsavgifter riskerar att leda till bidragsbrott och felaktiga utbetalningar eftersom höga belopp kan betalas ut i förskott vid ett och samma tillfälle. Detta ligger i linje med de resultat som Delegationens arbete med att riskvärdera system har visat.

Jag tillstyrker de ändringar som föreslås i promemorian, men vill samtidigt understryka att de inte är tillräckliga för att eliminera risken för bidragsbrott, felaktiga utbetalningar och överutnyttjande.

Nedan följer ett antal kommentarer med bäring promemorians innehåll.

Kommentarer

Konsekvenser för brottsligheten

Om förslag har betydelse för brottslighet och brottsförebyggande arbete bör konsekvenserna av förslagen i detta avseende redovisas. Promemorian saknar en sådan redovisning.

Utvärdering av ändringarna med avseende på bidragsbrott och felaktiga utbetalningar

Vidare anser jag att en tidpunkt för utvärdering av ändringsförslagen bör fastställas för att se om lagändringarna har lett till minskade bidragsbrott. Att följa upp om ändringarna fått avsedd effekt är viktigt även ur ett lärandeperspektiv.

Förslagen i promemorian innebär att möjligheten till förskottsutbetalningar begränsas mest för gymnasiala studier och att det även fortsättningsvis kommer att finnas möjlighet till relativt stora förskottsutbetalningar för eftergymnasiala studier. Trots att det finns bättre kontrollmöjligheter för eftergymnasiala studier kan det dock vara av intresse att följa upp så att förslagen inte innebär att brottsligheten förskjuts från gymnasiala till eftergymnasiala studier.

Interna system och rutiner för att förhindra bidragsbrott och felaktiga utbetalningar

Som också nämns i promemorian har Sverige ett i jämförelse med andra länder generöst studiemedelssystem, det är då extra viktigt att tillförsäkra att utbetalningarna blir korrekta. Att skattemedel används för det de är avsedda för är en grundläggande förutsättning för tilltro till välfärdssystemen och därmed för skattevilja.

Eftersom det även fortsättningsvis ska vara möjligt att få inte obetydliga belopp utbetalda i förskott kvarstår risken för bidragsbrott och felaktiga utbetalningar. Det är därför nödvändigt att utveckla effektiva kontrollsystem och rutiner för denna typ av utbetalningar.

Villkora att merkostnadslån för undervisningsavgifter enbart får användas till undervisningsavgifter

Delegationen har även erfarit att det finns risk för överutnyttjande av studiemedel vid utlandsstudier i bemärkelsen att utbetalningen inte är fel men ändå kan anses innebära att systemet inte används som det var tänkt.

Utbetalda merkostnadslån för utbildningsavgifter som inte används till utbildningsavgifter kan enbart återkrävas om det går att bevisa att den sökande aldrig hade för avsikt att påbörja studierna. Med andra ord, om

den sökande haft för avsikt att studera då utbetalningen gjordes, men efter det beslutar att inte påbörja studierna behöver lånet inte betalas tillbaka.

Jag anser att det bör undersökas om användningen av merkostnadslån för undervisningsavgift kan villkoras så att det inte får användas till annat än undervisningsavgifter. Det skulle innebära att möjligheten att återkräva utbetalda belopp kopplas till vad lånet får användas till och inte till avsikten hos den sökande vid utbetalningstillfället.

Sven-Erik Österberg